

Afscheidspeech voorzitter AetA Jan Poolen
25 september 2026

TIJDGEEST

Lieve mensen

Wat een entree met de naar deze bijzondere plek.
Een plek met een industrieel verleden en nu met een sterke identiteit en betekenis voor de stad. Verbonden ook met de stad.

De boottocht was fantastisch.
Ik dacht gelijk aan de CIAM-cruise in 1933 met de avant garde van de architectuur naar het 4^e internationale Architecten congres in Griekenland.
En hier zijn wij nu!! Ook met de boot.
De avant garde van de architectuur van nu.

Maar wat leuk dat jullie allemaal zijn gekomen om afscheid van me te nemen.
Mijn periode is voorbij.
Ik dacht dat het nooit voorbij zou gaan, maar het is goed.
En ik hoop dat jullie mijn afscheid met vrolijke aandacht versterken.
Het voelt goed.
We hebben een zeer goede kandidaat als nieuwe voorzitter, daar ben ik in ieder geval heel blij mee.
Ze gaat het vast anders doen, gelukkig maar en dat is ook goed.

Ik begon in juni 2019 als voorzitter.
Inmiddels 7 nieuwjaarsbijeenkomsten verder,
7 jaarvergaderingen verder,
En nu mijn tweede lustrum. Het was het een eer om ruim 7 jaar voorzitter te zijn.
En daar voor nog bijna 2 jaar bestuurslid buitenland.

Vele mooie excursies, inhoudelijke gespreken en een geweldige serie van Forum. Met een bestuur waar ik veel dank aan verschuldigd ben. Ik heb ervan genoten om dat te doen voor deze mooie vereniging. Voor de Architectuur en voor de Vriendschap . Architectura et Amicitia. Een geweldige combinatie.

Dat merkte ik weer vorige week in Wenen en Brno met een aantal van jullie.

Maar ook tijdens de mooie reizen naar o.a. Milaan, Londen, Aarhus, Brussel en de Belgische kust.

Een vriendschap die verder gaat dan alleen maar architectuur.

Veel van jullie heb ik goed leren kennen.

Zonder opdrachtgevers en gemeenten kunnen we vrij praten en discussiëren over het vak.

Heerlijk is dat.

Eigenlijk kan dat nergens. Alleen bij AetA.

Daar zijn wij als vereniging echt uniek in.

En...we nemen ook de tijd om in gesprek te gaan. En door die gesprekken leggen we vele verbinding in en buiten ons vak.

We geven een prachtig inhoudelijk en vernieuwend tijdschrift FORUM uit. Ook deze nieuwe serie met Lisa is zeer veel belovend. Maar ook de serie met Machiel was van een hoog niveau.

Ik heb het die jaren over veel gehad in mijn toespreken en in mijn blogs. In alle mogelijke breedtes van het vak.

Soms met omwegen, soms heel direct en vaak wellicht (te) lang.

We hebben de laatste 10 jaren in een geweldige bloeitijd geleefd in Nederland en daar buiten.

Een generatie die in grote welvaart en groei leeft en opgroeit.

Maar langzaam ontstaan er scheuren.

Scheuren in de democratie en in onze waarden.

Met 20 partijen en 18 miljoen meningen

die per direct gepost kunnen worden vlakken de ambities af.

En dat in een wereld die grillig is en onvoorspelbaar.

Met een niet te temmen behoefte en een doorgeslagen massacultuur.

De onvermijdelijke eensgezindheid en het lef om keuze te maken is ver te zoeken. Zonder lef geen betekenis.

Totalitaire machten tegenover democratische machten .

We worden er bijna door vermorzeld.

Vanuit dat perspectief heb ik relaties gelegd met de geschiedenis en met ons vak.

Ik had het over

1. Waarde creëren door iets weg te laten, door iets niet te doen

We leiden in Nederland een twee sporen beleid.

Enerzijds een sterke drang tot bouwen van veel woningen en anderzijds behoud, vernieuwen en gebruik.

M.i. moeten we op behoud en gebruik inzetten. Geen discussie.

Niet slopen tenzij.

Alles wat gisteren opgeleverd wordt behoort vandaag al tot onze erfenis.

En daar moeten we wat mee, daar willen we wat mee.

Ik had het over

2. Een samenleving die steeds meer gericht is op sneller en vooruit.

Sheila Sitalsing schreef op 26 juli jl,

“Op achterstand raken betekent achterblijven op iets of iemand die harder stapt, het dondert niet welke richting.

Het gaat erom dat de ander harder gaat.

Maar de kopgroep rent soms recht op het ravijn af.

Niet groeien is misschien wel een grotere vooruitgang.

Ik had het over

3. Geld en proces gedreven ontwikkelingen

En dat leidt telkens weer tot confrontaties en frustraties in het debat.

De discussie gaat veelal over de lijn van het geld.

Maar de opgave is complexer en intelligenter dan de STIKO-slaven ons voorhouden. Ik ben er elke dag mee bezig.

We zullen zelf de ruimte moeten bevechten door sterk te staan in onze kennis en ideeën. Zelf initiatieven te nemen met lef met overtuiging en verbeelding. Maar ook verbindingen leggen en overbruggen.

Zonder lef geen betekenis.

Het is een zoeken naar een balans tussen voorzichtigheid en moed, Tussen slappe besluiten en geweld.

Laten we die ervaringen uitwisselen in AetA.

En ook de ervaring tussen de generaties in AetA.

We moeten Weg blijven van het ravijn en nieuwe wegen zoeken.

Nieuwe technieken, nieuwe materialen nieuwe multidisciplinaire samenwerkingen.

We hebben, en dat was een keuze, wat in de luwte willen opereren als AetA maar dat is denk ik over.

Ik had het over

4. Regels en vinkjes.

Regels en protocolen zijn het vangnet van de middelmaat.

Soms denk ik weleens hoe complex maken we het met elkaar.

In de realiteit betekent het dan dat er weinig gebeurt.

Maar begrijp me goed het is complex.

De versimpeling in geld, proces en regels doet geen recht aan de werkelijke opgave.

Mona heeft het even geprobeerd met STOER. Het enige goede uit haar plan.

Ik had het over

05. De Franse revolutie

Een revolutie die een grote omwenteling bracht. De bourgeois die plaats maakte voor een socialere samenleving en sterke vernieuwingen in de architectuur.

Wellicht hebben we dat nodig om uit de soms comfortabele middelmaat te komen.

Als er echt willen als we echt durven moet dat.

Het is nu om rigoreuze keuzes te maken.

Keuzes voor groen, voor beperken van de vraag, voor gezond en schoon.

Ik had het over.

06. Schoonheid .

Architecten hebben een ambivalente, enigszins verkrampde verhouding met schoonheid.

Schoonheid is ook de basis van een duurzame samenleving, van zorgvuldig gebruik, van diversiteit en cultuur

Mooi kan synoniem zijn aan dierbaar.

Wat we lief hebben, wat dierbaar is daar willen voor zorgen en behouden en gebruiken.

Maar Schoonheid heeft ook te maken met cultuurschepping.

De culturele en maatschappelijke betekenis van de gebouwde omgeving wordt erg onderschat vind ik.

Ik had het over

06. De zaak van het individu heeft de publieke zaak verdrongen. Zijn we nog in staat groter te kijken dan ons directe en korte termijn belang? Ook dat heeft te maken met respect voor elkaars ideeën, met kennis van onze geschiedenis met verbindingen leggen.

Ik ben een optimist.

Door de geschiedenis te kennen heb je een beter zicht op de toekomst” Er gaat ook veel goed en de geschiedenis leert ons dat.

Maar we moeten oppassen op de rug van de tijger te gaan zitten.

Allertheid is geboden.

Ik had het over

07. Hoe algoritmes en AI ons vak bepalen. Architectuur is een Vak. In het denken erover, in het analyseren, in het onderzoekend ontwerpen en leren van het verleden met een blik op de toekomst.

Ontwerpen gaan door Pinterest steeds meer op elkaar lijken.

Het beeldidoom wordt steeds meer beheerst door de Pinterestificatie van de opgave.

Het klinkt wat cynisch maar er vinden ook zeer interessante ontwikkelingen plaats Fabrieksmatigheid en in houtbouw. En het effect is dat ook de traditionele materialen zoals steen en beton sterke vernieuwingen doormaken.

Ik ga afronden.

Nostalgie is nooit een strategie zei Sigrid Kaag onlangs. Maar traditie kan wel leiden tot een nieuwe moderniteit. Een inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen. En misschien staan we wel weer voor zulke grote veranderingen. Met het nieuwe bestuur en een nieuwe voorzitter ligt daar een grote uitdaging.

Bij het vorige lustrum zei. Ik "AetA verandert, maar door haar betekenis blijft het bij ons" Daar wil ik mee afsluiten. Wat niet verandert raakt uit evenwicht zei Fons Asselbergs eens. Het is dus tijd.

Ik bedank al mijn bestuursleden van de afgelopen 7 jaar, voor hun tijd inzet en geduld. Met name ook dank ik het huidige bestuur, Loes, Remko, Lisa, Jacques, Margot en Erik. Het was een genot met jullie samen te werken. Ik zal dat missen. Ik wens de nieuwe voorzitter alle goeds en veel succes. Ik ben er erg blij mee. Ik heb er veel vertrouwen in. Je mag me altijd bellen.

Maar vooral dank aan jullie, vrienden, de leden van onze vereniging dat ik dit mocht doen. Ik heb dat met veel plezier, inzet en betrokkenheid gedaan. En ...ik blijf me inzetten voor deze mooie vereniging.

Dank...Salut.
Jan Poolen

